

مأخذ شناسی اربعین

اباذر نصر*

چکیده

در فرهنگ اسلامی، عدد «چهل» یکی از اعدادی است که در آیین‌های مذهبی، بسیار بر آن تأکید شده؛ از جمله مراسم چهلمین روز فوت درگذشتگان که به آن «اربعین» می‌گویند.

یکی از مهم‌ترین مراسم اربعین در فرهنگ شیعی، اربعین سیدالشهدا علیه السلام است که از دیرباز، بستر چالش‌های فراوان میان دانشمندان و پژوهشگران شیعه قرار گرفته و آثار ارزشمندی دربارهٔ نخستین اربعین امام حسین علیه السلام به رشتهٔ تحریر درآمده است. اکنون نیز مراسم عزاداری اربعین حسینی در کربلای معلا، هر سال باشکوه‌تر از سال پیش برگزار می‌شود و همه‌ساله میلیون‌ها عاشق سیدالشهدا علیه السلام از سراسر جهان برای برگزاری این آیین مذهبی به کربلا سفر می‌کنند. این نوشتار، ۱۱۱ اثر ارزشمند را که دربارهٔ اربعین نگاشته شده در قالب ۵۳ کتاب، ۵۷ مقاله و یک پایان‌نامه تقدیم پژوهشگران و عاشقان اهل بیت می‌کند.

واژگان کلیدی: اربعین، امام حسین علیه السلام، مأخذشناسی، کربلا.

* کارشناس پژوهشکده حج و زیارت.

مقدمه

اربعین امام حسین علیه السلام در فرهنگ شیعی جایگاهی بسیار والا و ارزشمندی دارد؛ چون یک بار دیگر خاطرات و حوادث روز عاشورا در این روز زنده شده و نقطه عطفی در تاریخ اسلام و تشیع گردیده است. واژه «اربعین» مبنای فرهنگی نیز دارد؛ یعنی در فرهنگ اسلامی، در مناسبت‌های مختلف بر عدد ۴۰ بسیار تأکید و سفارش شده است. یکی از این مناسبت‌ها زیارت اربعین امام حسین علیه السلام است که اهمیت عدد چهل را در فرهنگ اسلامی و معارف شیعی نشان می‌دهد. دو مناسبت در این روز وجود دارد: یکی آمدن جابر بن عبدالله انصاری برای زیارت امام حسین علیه السلام از مدینه به کربلا در بیستم صفر سال ۶۱ هجری و بنابر قول مشهور، رسیدن اهل بیت علیهم السلام در این روز به کربلا، و دیگری تعلیم حدیثی از امام صادق علیه السلام به صفوان بن مهران جمّال، برای زیارت امام حسین علیه السلام در روز اربعین است.

این نوشتار، گزارشی از تألیفات پژوهشگران ارجمند درباره این موضوع است. در این مآخذشناسی کوشیده‌ایم تا تمام آثاری که درباره اربعین و زیارت اربعین به صورت کتاب، مقاله و یا پایان‌نامه منتشر شده را معرفی کنیم. البته این گزارش، تنها به ذکر اطلاعات مآخذشناسی آثار بسنده کرده و پروژه‌ای در زمینه کتاب‌شناسی توصیفی اربعین در گروه تاریخ پژوهشکده حج و زیارت در دست اجراست.

الف) کتاب‌ها

۱. آه از غروب فراق: نجوای خاموش جابر با مولایش حسین علیه السلام. سعید مقدس، تهران، مکیال، ۱۳۸۱، ۶۴ص.
۲. اربعین. رسول جعفریان، تهیه شده در معاونت امور فرهنگی، مدیریت آموزش، تهران، نشر مشعر، ۱۳۹۰، ۳۳ص.
۳. الاربعین الحسينية. محمد اشراقی (معروف به ارباب)، تهران، سازمان اوقاف و امور خیریه، انتشارات اسوه، ۱۳۷۹، ۳۵۰ص.
۴. اربعین امام حسین علیه السلام. حسن نمازی شاهرودی، تهران، دانشوران، ۱۳۷۸، ۱۶ص.
۵. اربعین حسینی: پژوهشی در بازگشت اهل بیت علیهم السلام از شام به کربلا. محمدامین پورامینی، با مقدمه آیت الله معرفت، قم، حسینین (ع)، ۱۳۸۲، ۱۲۴ص.
۶. اربعین در فرهنگ اسلامی. تهیه و تنظیم و ترجمه رضا تقوی دامغانی، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، ۱۳۶۸.
۷. اربعین در فرهنگ شیعه. محمدمحسن حسینی طهرانی، قم، عرش اندیشه، ۱۴۲۶ق = ۱۳۸۴، ۱۱۷ص؛ قم، مکتب وحی، ۱۴۳۲ق = ۱۳۹۰، ۱۱۷ص.
۸. اربعین سید شهیدان کربلا. اصغر محمدی همدانی، تهران، گلزار کتاب، ۱۳۸۶، ۸۱ص.
۹. الاربعین فی التراث الشیعی. محمدمحسن حسینی طهرانی، بیروت، دارالمحجّة البيضاء؛ تهران، مکتب وحی، ۱۴۳۱ق، ۱۵۱ص.
۱۰. اربعین و چهل درس از کاروان آزادی آفرین کربلا. مرتضی مهدوی یگانه، تهران، جمهوری، ۱۳۸۷، ۱۲۳ص.
۱۱. اربعینة الامام الحسين عليه السلام فی وجدان الاسلام. عدنان عبدالنبي البلداوی، بغداد، ۲۰۰۹م، ۲۳ص.
۱۲. از عاشورا تا اربعین. محمد سرخوش، بوشهر، انتشارات بوشهر، ۱۳۸۸، ۱۳۱ص.
۱۳. از کربلا تا مدینه محرق القلوب. احمد بحرینی دشتی، اقتباس از کتاب محرق القلوب مهدی نراقی، قم، مؤسسه انتشارات عصر ظهور، ۱۳۸۴، ۳۵۲ص.
۱۴. با خاندان وحی: از عاشورا تا اربعین. حشمت الله قنبری همدانی، تهران، امیر کبیر، ۱۳۷۹، ۱۷۳ص.

۱۵. تحقیق درباره اول اربعین حضرت سیدالشهداء علیه السلام محمدعلی قاضی طباطبائی، قم، بنیاد علمی و فرهنگی شهید آیت الله قاضی طباطبائی، ۱۳۶۸، ۹۶۳ص؛ تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۸۳، ۴۸۸ص.
۱۶. ثارالله خون حسین علیه السلام در رگ های اسلام (به ضمیمه تحقیقی درباره اربعین حسینی). حسین عندلیب همدانی، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۹۲، ۵۱۹ص.
۱۷. چله وصل (اسرار اربعین). سیدعلیرضا موسوی، اصفهان، انتشارات ذکرى القلوبه ۱۳۹۳، ۱۱۰ص.
۱۸. چهل روز عاشقانه. محمدرضا سنگری، تهران، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۱، ۱۴۳ص.
۱۹. الخیر یقین فی رجوع السبایا لزيارة الاربعین: تاریخیا و فقہیا. حسن البدوی، بیروت، دار الولا، ۲۹۵ص.
۲۰. خطوات المتقين فی ثمار زیارة الاربعین. هادی الشیخ طه، کربلا، العتبة العباسیة المقدسة، ۱۴۳۱ق، ۳۰ص.
۲۱. درسنامه اربعین. مجید جعفرپور، قم، بیت الاحزان، ۱۳۹۰، ۲۵۶ص.
۲۲. دیوان اربعین الامام الحسین علیه السلام. ام سرور، قم، انتشارات حضرت عباس علیه السلام، ۱۴۳۲ق = ۱۳۹۰، ۲۰۰ص.
۲۳. راز بکاء: مصائب حضرت زینب علیه السلام از واقعه کربلا تا اربعین. مقصود باقری، تبریز، سالار، ۱۳۷۹، ۲۲۴ص.
۲۴. رسم دلدادگی: روایتی ادبی از اربعین حسینی از نگاه جابر بن عبدالله انصاری. علیرضا مرتضوی، تهران، ستاد عالی هماهنگی و نظارت بر کانون های فرهنگی و هنری مساجد، ۱۳۹۰، ۴۰ص.
۲۵. ریاض العارفين فی زیارة الاربعین. عادل علوی، قم، مؤسسه اسلامی تبلیغ و ارشاد، ۱۴۳۱ق = ۱۳۸۹، ۱۵۰ص.
۲۶. زیارت اربعین: آینه عرفان و آیت ایمان. با تبیینی از محمدحسن احمدی فقیه، قم، دارالتفسیر، ۱۴۲۳ق = ۱۳۸۱؛ قم، آیات بینات، ۱۴۳۰ق، ۴۸ص.
۲۷. زیارة الاربعین: دراسة موضوعية فی اثبات مشروعيتها. کمال زهر، بیروت، امجاد، ۱۴۲۲ق، ۷۰ص.

۲۸. زیارت در اربعین: فضیلت زیارت اربعین حسینی در کربلا. محمدعلی نورانی یگانه قمی، قم، اثر قلم، ۱۳۹۲، ۸۷ص.
۲۹. زینب علیها السلام در حساس‌ترین و درخشان‌ترین دوران زندگی خود؛ از عاشورا تا اربعین. بدرالدین نصیری، به کوشش اسدالله مرادی بروجردی، کاشان، حسینیه آیت‌الله امامت کاشانی، مجمع متوسلین به آل محمد علیهم السلام، ۱۳۸۳، ۳۴۹ص.
۳۰. سریر اشک: ماتم‌نامه حسینی از محرم تا اربعین. به کوشش محمد (عارف) موسوی نژاد، با مقدمه‌ای از صادق حسینی اشکوری، قم، مجمع ذخائر اسلامی، ۱۳۸۷=۱۴۳۰ ق، ۱۸۲ص.
۳۱. شرح زیارة الاربعین للامام الحسین علیه السلام. السيد حسون البطاط، بیروت، الفيحاء، ۲۰۱۳م.
۳۲. شرح زیارت اربعین سالار شهیدان همراه با زیارت عاشورا، دعای توسل، دعای عهد و دعای فرج. یدالله زمانی گندمانی، قم، چلچراغ، ۱۳۹۰، ۱۲۸ص.
۳۳. شعر اربعین. دفتر تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی، زیر نظر نصرالله مردانی، تهران، شاهد، ۱۳۷۷، ۱۶۴ص.
۳۴. صفریه از روز اربعین تا آخر ماه صفر. علی فلسفی خراسانی، مصحح جواد ارتشداد، مشهد، جعفری، ۱۴۰۶ ق = ۱۳۶۴، ۳ جلد.
۳۵. الفلسفة زیارة الاربعین: يتناول هذا الكراس العناوين التالية: البعد العقائدي والفكر لزيارة العتبات المقدسة. عدنان ساعدی، قم، بزم قلم، ۱۳۹۲، ۴۸ص.
۳۶. الكاظمية المقدسة و احیاء ذكری اربعین الامام الحسین علیه السلام لعامی ۱۴۳۰ - ۱۴۳۱ ق، کاظمین، العتبة الكاظمية المقدسة، ۱۴۳۱ ق، ۷۹ص.
۳۷. الگوهای آسمانی «فاطمه و اربعین حسینی»: مجموعه سخنرانی‌های حاج سید محمدتقی حشمت‌الواعظین طباطبائی قمی. علی تقدیری، قطب‌الدین محمد رستگار، تهران، ۱۳۸۹، ۲۲۴ص.
۳۸. مجالس الاربعین فی مصیبة راس الحسین علیه السلام. نورالله ذاکر قاضی عسگر، اصفهان، بی‌نا، ۱۳۸۳ ق، ۱۳۹ص.
۳۹. مجلة صدی الاربعین. مجموعه مؤلفین، کربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ ق.
۴۰. مجموعه مقالات در زمینه عاشورا، اربعین و نوروز. محمدفاضل استرآبادی، قم، انتشارات شیعه‌شناسی، ۱۳۹۲.

۴۱. مرثیه‌نامه: اربعین و ورود به مدینه محرم و صفر ۱۳۸۸. مجید عیوضی، تهران، آرام دل، صیام، ۱۳۸۸، ۴۸ص.
۴۲. مسیر السبایا و یوم الاربعین و یلیه اربعین الحسین فی الادب القریض والشعبی. محمود الشریفی، قم، الشریف الرضی، ۱۳۷۳، ۶۴ص، قم، باقیات، مکتبه فدک، ۱۴۲۸ق، ۱۷۶ص.
۴۳. مسیره الاربعین الحسینیه. علی حسین الخباز، كربلاء المقدسه، العتبه العباسیه المقدسه، قسم الشؤون الفكریه، ۲۰۱۲م.
۴۴. المسیره الملیونیه فی زیارة الاربعین. عبد مناف عبد محمود الخفاجی، بابل، دارالصادق، ۲۰۱۴م، ۱۲۳ص.
۴۵. المشی إلى الامام الحسین علیه السلام. محمود الغریفی البحرانی، قم، دارالصدیقه الشهیده، سماحه المرجع آیه الله العظمی المیرزا جواد التبریزی، ۱۴۲۵ق، ۳۲ص.
۴۶. مصائب الحسین (علیه السلام) یوم الاربعین. الملیه معصومه حبیب الجریدان.
۴۷. مصائب حضرت زینب (علیها السلام)، از واقعه كربلا تا اربعین. مقصود باقری، تبریز، سالار، ۱۳۷۹، ۱۷۰ص.
۴۸. من آداب زیارة الاربعین. الشیخ مهدی تاج الدین، كربلاء المقدسه، مکتبه العلامة ابن فهد الحلی. ۲۰۱۳م.
۴۹. نخستین اربعین در كربلا، آیه الله قاضی طباطبایی. مقدمه آیه الله جعفر سبحانی، تلخیص و نگارش مهدی شمس الدین، تهران، شورای سیاست گذاری ائمه جمعه، ۱۳۷۵، ۷۱ص.
۵۰. النور المبین فی شرح زیارة الاربعین. مهدی تاج الدین، قم، دارالانصار، ۱۴۲۶ق، ۲۴۸ص.
۵۱. همراه با آل علی (علیهم السلام) (از عاشورا تا اربعین). حشمت الله قنبری همدانی، [برای] سازمان تبلیغات اسلامی، ستاد برگزاری برنامه های فرهنگی - تبلیغی سال حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۹، ۱۴۵ص.
۵۲. یا اهل العالم: پیاده روی ملیونی اربعین حسینی از دریچه دوربین. عکس سید احسان باقری، علی حیاتی؛ گردآوری و بازنویسی متن محمد کرم زاده، تهران، بیان معنوی، ۱۳۹۱، ۱۰۸ص.
۵۳. یوم الاربعین عند الحسین (علیه السلام). عبدالرزاق الموسوی المقرم، نجف، مطبعة القضاء، ۱۳۷۷ق، ۴۰ص.

ب) مقالات

۱. «إحياء الإسلام بإحياء قضية الوحدة». حسن يحيى، صدى الاربعة (كربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق.)، ص ۹-۱۲.
۲. «إحياء أمر أهل البيت (عليهم السلام) وتعظيم الشعائر الحسينية». السيد أحمد الحسيني، صدى الاربعة (كربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق.)، ص ۱۵-۲۳.
۳. «اربعة». دائرة المعارف تشيع، ج ۱، ص ۸۴.
۴. «اربعة امام حسين (عليه السلام)». حسين ظفري نژاد، ماهنامه پرسمان، ش ۱۰۸، دی ۱۳۹۰، ص ۱۸-۱۷.
۵. «اربعة ابوالشهداء عليه آلاف التحية والثناء». نصرت الله نورياني، آيين اسلام، ش ۲۵۱، ۱۸ آذر ۱۳۲۸، ص ۱-۲.
۶. «اربعة از دیدگاه رهبر». ماهنامه سرباز، ش ۲۰۸، دی ۱۳۹۲، ص ۲۴.
۷. «اربعة امام حسين (عليه السلام)». يك گزارش اجمالی. رسول جعفريان، مقالات تاريخي، ص ۱۷۸-۱۷۱.
۸. «اربعة تداوم قيام حسيني». پیام انقلاب، ش ۹۶، آبان ۶۲، ص ۴-۷.
۹. «اربعة حسين بن علي (عليه السلام) (چهلمين روز پيكار سپاه حق با لشكر كفر و ننگ)». دانشوران، ش ۳، تیر ۱۳۴۳، ص ۷-۱۰.
۱۰. «اربعة حسيني و روز زيارتي حضرت اباعبدالله الحسين (عليه السلام)». محمود سوري، گلبرگ معرفت، ش ۷۳، فروردین ۱۳۸۵، ص ۳۶-۴۰.
۱۱. «اربعة حسيني». سيدرضا طاهري، اشارات، ش ۱۴۹، زمستان ۱۳۹۱، ص ۴۹-۶۶.
۱۲. «اربعة حسيني». طه تهامي، پیام زن، ش ۲۳۸، دی ۱۳۹۰، ص ۳۰-۳۵.
۱۳. «اربعة حسيني». محمدابراهيم محمدی، فرهنگ كوثر، ش ۶۴، زمستان ۱۳۸۴، ص ۲۹-۳۵.
۱۴. «اربعة حسيني؛ درس ها و پیام ها». پیام انقلاب، ش ۳۱، بهمن ۱۳۸۸، ص ۲.
۱۵. «اربعة سيد الشهداء (عليه السلام)». نصرت الله نورياني، آيين اسلام، ش ۲۷۱، آذر ۱۳۲۸، ص ۱-۲.
۱۶. «اربعة نور: اربعة حسيني». گلبرگ معرفت، ش ۶۱، فروردین ۱۳۸۴، ص ۴۹-۵۳.
۱۷. «اربعة و بازگشت کاروان حسيني به كربلا». حسين تربتي، مبلغان، ش ۱۷۲، آذر و دی ۱۳۹۲، ص ۲۸-۳۵.

۱۸. «اربعین، بلوغ عاشورا». محمدرضا سنگری، رشد معلم، ش ۱۰۲، تابستان ۱۳۷۳، ص ۴۴-۴۵.
۱۹. «اربعین، تداوم عاشورا». جواد محدثی، پیام زن، ش ۲۰۳، بهمن ۱۳۸۷، ص ۱۴-۱۵.
۲۰. «اربعین، روزی که سرهای مجلسیان درباری فرو افتاد». نشریه صف، ش ۲۵، دی ۱۳۶۰، ص ۱۱-۱۰.
۲۱. «اربعین، نگاهی به نقش تاریخ‌ساز امام سجاد علیه السلام بعد از فاجعه کربلا». نشریه جهاد، ش ۵۹، آذر ۱۳۶۲، ص ۳۲-۳۳.
۲۲. «اربعینة الامام الحسين علیه السلام فی وجدان الاسلام». عدنان عبدالنبی البلداوی، صدی الاربعین (کربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق)، ص ۲۵-۳۲.
۲۳. «اسرار اربعین در تاریخ خلقت». دیدار آشنا، ش ۱۳۵، دی ۱۳۹۰، ص ۱۲-۱۴.
۲۴. «اگر اربعین نبود عاشورا گم می شد: مصاحبه با حاجت‌الاسلام والمسلمین ارفع». پاسدار اسلام، ش ۳۶۱، دی ۱۳۹۰، ص ۱۶-۱۹.
۲۵. «با اربعین حسینی». دوماهنامه نیمرخ، ش ۲۶، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵، ص ۳۸-۳۹.
۲۶. «با کاروان اربعین». پگاه حوزه، ش ۳۱۸، دی ۱۳۹۰، ص ۳۶-۳۷.
۲۷. «پژوهشی در اربعین حسینی علیه السلام». محسن رنجبر، تاریخ در آینه پژوهش، ش ۵، بهار ۱۳۸۴، ص ۱۵۷-۱۹۲.
۲۸. «پیام آوران عاشورا (به مناسبت اربعین حسینی)». نشریه جهاد، ش ۴۳، آذر ۱۳۶۱، ص ۱۸-۲۲.
۲۹. «پیام اربعین در زیارت اربعین». عبدالکریم پاک‌نیا تبریزی، مبلغان، ش ۱۲۴، دی و بهمن ۱۳۸۸، ص ۱۴-۲۵.
۳۰. «تاملی پیرامون اربعین». احسانی، آفاق مهر، ش ۴۸، دی - اسفند ۱۳۹۰، ص ۱۱۸-۱۱۹.
۳۱. «التأیید الإلهی لزيارة الأربعین». الشیخ مکی فاضل، صدی الاربعین (کربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق)، ص ۳۳-۴۲.
۳۲. «تحقیق درباره اولین اربعین». سیدمحمدعلی قاضی طباطبائی، موعود، ش ۸، خرداد و تیر ۱۳۷۷، ص ۲۴-۲۷.
۳۳. «تحقیقی درباره اربعین حسینی». محمدتقی سبحانی‌نیا، تاریخ در آینه پژوهش، ش ۶، تابستان ۱۳۸۴، ص ۱۴۷-۱۸۲.

۳۴. «تحلیل مبنای تاریخی اربعین حسینی». محمد فاضل، رواق اندیشه، ش ۱، خرداد و تیر ۱۳۸۰، ص ۳۲-۵.
۳۵. «جلوه‌های حماسیه سیاسی در زیارت اربعین». علی حائری مجد، اشارات، ش ۱۵۳، زمستان ۱۳۹۲، ص ۳۸-۳۹.
۳۶. «چگونگی پیدایش و برپایی مراسم اربعین حسینی در زنگبار». یاسر کنعانی، اخبار شیعیان، ش ۶۳، بهمن ۱۳۸۹، ص ۳۶.
۳۷. «در اربعین چه گذشت». گلستان قرآن، ش ۶۳، اردیبهشت ۱۳۸۰، ص ۲۷.
۳۸. «درس اربعین». معارف، ش ۱۰۰، آذر و دی ۱۳۹۲، ص ۲۲.
۳۹. «زیارة الأربعین من علامات المؤمن». کاظم البهادلی، الفرات، ش ۱۱، صفر ۱۴۲۳ق.
۴۰. «زیارة الأربعین هكذا تحدث عنها المعصومون... و التزم الحسینیون». تحقیق احمد الحسینی، شعائر، ش ۹، صفر ۱۴۳۲ق، ص ۸-۱۲.
۴۱. «زیارة الأربعین، نبض وحدة الأمة و الأستضعفین». حسین کورانی، شعائر، ش ۴۶، ربیع الاول ۱۴۳۵ق، ص ۶-۷.
۴۲. «زیارت: نهضت پیاده‌روی اربعین». جواد محدثی، پیام انقلاب، ش ۱۵۸، اسفند ۱۳۶۴، ص ۶۵-۶۲.
۴۳. «سرّ قداست اربعین حسینی». محمد فاضل استرآبادی، اخبار شیعیان، ش ۱۷، فروردین ۱۳۸۶، ص ۴۰-۴۱.
۴۴. «سفر عشق: روایتی از پیاده‌روی اربعین از نجف تا کربلا». سید محمدجعفر محمودی، آفاق مهر، ش ۵۴، آذر و دی ۱۳۹۲، ص ۶-۱۳.
۴۵. «سلام بر کسی که زخم‌هایش التیام یافت». رقیه ندیری، اشارات، ش ۱۵۳، زمستان ۱۳۹۲، ص ۲۴-۳۲.
۴۶. «سلام بر تو که وارث تمام انبیایی: نگاهی به زیارت مهم اربعین که خواندنش یکی از نشانه‌های ایمان است». فاطمه مرشدی، خیمه، شماره ۸۳، دی ۱۳۹۰، ص ۹۰-۹۱.
۴۷. «شیعیان زنگبار و مراسم اربعین». وقف میراث جاویدان، ش ۳۹-۴۰، پاییز و زمستان ۱۳۸۱، ص ۹۱-۹۳.

۴۸. «عاشورا در زیارت اربعین». نصرالله شریفی، مجموعه عاشورا، ص ۲۰۱-۲۱۱.
۴۹. «فی اربعین الامام الحسین (ع)». سلمان هادی آل طعمه، المنبر الحسينی، ش ۲۱-۲۲، ربیع الاول ۱۴۲۸ق، ص ۲۳۸-۲۴۰.
۵۰. «مراسم الاربعین فی البحرین». مجلة شعائر، ش ۴۵، صفر ۱۴۳۵ق.
۵۱. «مطاف دلها (به مناسبت اربعین حسین)». مهدی پیشوایی، درس هایی از مکتب اسلام، سال ۴۹، ش ۱۱، دی ۱۳۸۸، ص ۸۵.
۵۲. «معراج انسان ها در پیاده روی اربعین». عبدالکریم پاک نیا تبریزی، مبلغان، ش ۱۷۲، آذر و دی ۱۳۹۲، ص ۷۴-۸۲.
۵۳. «نگاهی به آموزه های دعای اربعین». سیدرضا طاهری، اشارات، ش ۸، زمستان ۱۳۹۱، ص ۵۱-۶۲.
۵۴. «نگاهی به زیارت اربعین سالار شهیدان (مبتنی بر آثار و اندیشه های حکیم الهی آیت الله جوادی آملی)». حسین محمودی، اشارات، ش ۴، زمستان ۱۳۹۰، ص ۴۷-۵۷.
۵۵. «نگاهی به کتاب: تحقیق درباره روز اربعین حضرت سیدالشهدا (علیه السلام)». کیهان فرهنگی، ش ۸، آبان ۱۳۶۳، ص ۴۳.
۵۶. «نوح السبایا والصحابة يوم الاربعین». السيد صالح الشهرستاني، صدى الاربعین (کربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق)، ص ۱۴۷-۱۵۲.
۵۷. «ویژگی های امام حسین (علیه السلام) در زیارت اربعین». عبدالکریم پاک نیا تبریزی، مبلغان، ش ۱۴۸، بهمن ۱۳۹۰، ص ۱۱۴-۱۲۵.

ج) پایان نامه

۱. ارائه ساختار مناسب مستند دینی - آیینی با مطالعه موردی اربعین حسینی در عراق. حسن امامی، پایان نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی علی اصغر غلامرضایی و مشاوره محمود اربابی، دانشکده صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۲.